

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium promotiva promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kétszoros nem adnak vissza.	Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, art.-István-tér 1.	Felolvas szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadónalajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr Nyilvált sorankint 50 kr. Többesüri hirdetéseknek engedély
--	---	--	---	---

A nemzetiségi kérdés.

(z.) Nagy és kis ügyek maradandólag helyes és üdvös megoldása és eligazítása csakis az igazság alapján, csakis az őszinteség és megbízhatóság útján lehetséges. Így vagyunk a nemzetiségi kérdéssel is.

A folytonos ingerültség mindkét részről, egyfelől a folytonos gyanúsítás az államellenes irányzatoknak ráfogásával, melyeket, ha egyesek által követetnek is, a közönségre jogosan és okszerűleg rá fogni se nem lehet, se nem szabad, másfelől az erőszakos és erőszakolt magyarosítás, és a nép nyelvének, a nép erkölcsi és anyagi érdekeinek és érzékenységeinek, sőt pietásának tekintete vétele nélkül a megnyeres és erkölcsi hódításnak ellenséges hadjárat alakjában való megkísérlése, — folyton kivételes eszközök alkalmazása és erőszak igénybe vétele, az ugynevezett nemzetiségeknek a mi nagy állami és nemzeti érdekünkben való meghódítására a legalkatlanabb ut.

És ha az igy nyelv és szokásaiban ugy is megtámadott népet ősi hitében és vallásos szokásaiban szinte megtámadjuk, ha annak a gyanunak, annak a vádnak anyagot és külső szint adunk, hogy a nemzetiségek irányában a mi törvényünk holt betű, hogy azoknak arányszerű részvétét a törvényhozásban és képviselőben érvényre juttatni nem akarjuk és nem engedjük, ugy csakugyan magunknak kell tulajdonitanunk, ha ebben a kérdésben oly fekély támad, mely behagedni nem tud és nem akar.

De hát ha valakivel meg akarom magamat értetni, és ha valakit az igazságnak és jó ügynek meg akarok nyerni, ha valakit meg akarok téríteni, ugy mindenekelőtt szóba kell vele állanom.

Ez a szóba állás pedig népképviselői alkotmány mellett nem történhetik egyébként, mint a képviselőben való arányszerű és őszinte bevonás által. Ott kell, a nyilvánosság előtt a felvilágosítást megadni, ott kell a bajok és sérelmek őszinte feltárása mellett a helyzet teljes megvilágosításával törvényes és alkotmányos orvoslást keresni.

Csak akkor, ha az ugynevezett nemzetiségek a népképviselőben megfelelő tért fognak foglalni, csak akkor lesz a nemzetiségi kérdésnek az állam érdekében való üdvös eligazításának útja megnyitva.

— A tisztújítások és a katolikusok. Jóllehet még körül-belül öt hónap választ el bennünket a belügyminiszter által már is kifizött megyei tisztújításoktól, már most is felhívjuk elvárataink figyelmét a katolikus nagygyűlések azon határozataira, melyek szerint az állam által üldözött katolikus ügyünk védelmének egyik leghathatósabb eszköze az, hogy a katolikus választópolgárok a a községi, városi és megyei választásoknál csak olyanokra adják szavazataikat, a kik kath. hitőket mindenkor és minden körülmények között bátran vallották és a kirkról meg lehetnek győződve, hogy a községek, a városok és a megyék tanácskozó termeiben is rettentetlen bajnokai a nép igazi lelki és anyagi javának. A székesfejérvári katolikus nagygyűlésnek erre vonatkozó határozati javaslata így hangzik:

„Mi a kath. jog védelmére egyesülünk. A mi akciónk a védekezés. Ezt akarjuk a törvényhozásban érvényesíteni. Ez a mi politikánk, és tárt karokkal fogadjuk azokat, kik ehhez járulnak. Nem elég minden egyesnek vallásos életet élni és az egyház rendeletei szerint a szent-ségeken részesülni, hanem kötelessége egyszerűen hitét a közéletben is vallani. Ezért kimondjuk, hogy kötelességünknek ismerjük, községi, hatósági és országos képviselő-választásokban résztvenni és megbízható katolikus férfiakra szavazni, hogy a jövő választásoknál azokra, kik az egyházpolitikai törvényekkel Magyar-

ország keresztény jellegének oltórlését — a polgári házasságot és a vallástalanságot — megszavazták, semmi szűrés és ürügy alatt nem szavazhatunk.

Mindazoknak, kik az egyházpolitikai kérdésekben párt és pártfegyelmen felül emelkedvén, igaz meggyőződésünk szerint a kath. egyház álláspontjának jogosságát elismerték és annak védelmére keltek, bizalmat szavazunk.“

Valamennyi megyében a hivatalos apparátus már most dolgozik olyan listákon, a melyek, ha keresztülmennék, valószínűs arculcsapásai lesznek a katolikusoknak. Ezért is a megyei bizottságoknak hitőkhez hí katolikus tagjainak lelkiismeretbeli és hazafiai kötelessége lesz szoros összetartás és egyöntetű, a fenti határozati javaslatnak megfelelő fellépés által a kormány machinációit meghiusítani, különösen pedig meghiusítani azt, hogy a kormány teljesen fönkre tegye feltett megyei autonomiánkat.

Csendélet Rákóciban.

(b. f.) Rákóci hajh! Justh Gyula hajh! Szegény rákóci katolikusok, miért bántatok el annak idején oly magyarosan Justh Gyula urammal? Miért vagytok ti katolikusok, miért vagytok néppártiak? Miért van katolikus körötök és miért is akartok választópolgárok lenni? Most lakoltok mindezekért a szörnyű vétekekért. Kath. körötöket hazaárulók barlangjának deklarálták, választó jogotoktól pedig elestek, mert így akarja ezt Bánffy, Kossuth Ferenc & Comp.

A multkor jelentettük, hogy Rákóci község kath. körében minden jogos alap nélkül házkutatást tartottak, most egy másik rákóci elvárataink még eifrább dologról értesít, a rákóci képviselő választók jövő évi lajstromának „összeállításá“-ról.

Itt az irás, olvassátok!

Rákóci, jul. 23.

A „Fejérmegyei Napló“ legutóbbi számában azt olvasom, hogy az üdvözítő liberalizmus apostolai nálunk látogatást is tettek. Nem kacsa, történeti tény, de annyiban hízagos az értesítés, amennyiben ki van hagyva azon szives készség felomlítása, melylyel a kellemetlen vendégek a népkör szolgáncját megüdvözelték méltóztattak azzal, hogy összevissza hányva a népkörben található lapokat, megjegyezni kegyeskedtek: — Mindezeket papok szerkesztik?

Bátorkodunk tehát megkérdezni, hogy a „Herkó Páter” és a „Magyar Néplap” kivételével vajjon a „Hagánk”-ot és „Nemzeti Ujság”-ot is a papok szerkesztik? Mi eddig úgy értesültünk, hogy ezen két utóbbi lapot a „Fejérmegyei Napló”-val együtt nem papok szerkesztik, de nem is papi politikát követnek, hanem nemzet fenntartó politikát, mely már ma feldulta az ország békéjét s mert a cezaropapizmust erősítvén előbb-utóbb eszközölni fogja, hogy a forradalmi áram elsodorja az állam önállóságát.

Tek. Szerkesztő ur, mi tisztelettel teljesen kérdezni bátorkodunk, micsoda jögon teljesít felülvizsgálatot nálunk a szolnoki főkapitány? Mi úgy gondoljuk, hogy neki községünk belételebe semmi köze sem lehet s így azt hisszük, hogy az ő minden életzetes bejelentés nélkül való látogatása eltekintve attól, hogy a tolakodás jellegével bir, még tapintatlan is, mert annak látszatával bir, mintha őt föltétes hatósága küldte volna hozzánk. Ez annál valószínűbbnek látszik előttünk, mert szörványosan olyan pletyka is hallható, mintha az említett kedves vendég hivattva vagy hivatlanul, föltétes hatóságainak hasonló felfedezésekkel hűségeseen kedveskedni szokott volna. — Mi ezt nem tételezzük fel, de a rossz nyelvek szür alatt ilyeneket is beszélnek. Ilyen szállongó hírek folytán talán az a sokat hangoztatott kimélet is megkövetelte volna, hogy az illetéktelen ingerenciának még a látszata is kizárassék. Ránk ezen megmagyarázhatatlan látogatás nem valami békítőleg hatott, mert más részről arról is értesültünk, hogy az ő szeretetre méltó látogatásával az országos képviselő választók lajstromának összedőlítése is összeeszik, melyre talán még unokáink is fájdalommal tekintenek vissza, a mennyiben kell indokolás hiányában többeket kihagytak olyanokat, kiket vagy értelmiségi alapon vagy birtok viszonyaiknál fogva fel kellett volna venniök. Így történt aztán, hogy az országos képviselők választási lajstroma igen jelentékenyen megapadt s az apadás véletlenül éppen a buzgóbb kath. választó polgárok közül teltett ki, míg a protestánsok közül alig, vagy éppen nem maradt ki senki, ha ugyan nem bir az a szegény református annak látszatával, hogy az egyházipolitikai rendeletek gyárának további fenntartását helytelennek tartja.

Felvették a lajstromba a másod

tegyzöt, kinek magán vagyona nincs és ki egy kis házat és öt hold földesket négy testvérelével együtt bir. Felvették birtokviszony alapján, míg a 20 holdas szorgalmas adófizető földmivest, mert véletlenül katolikus pap keresztelte s mert véletlenül lelkiismeretének szabadságát követve merészkedik vallása szerint érezni és gondolkodni s mert nem akarja az istentelnek szekerét vakon tovább, mint a jármás ökor vonszolni.

Van egy pályáját eltévesztett közs. reform. tanító is, kit értelmiségi alapon felvettek, ki talán soha életében sem fizette, de nem is fizethette rendszeren az adóját s ugyanakkor a másik tanítót, mert az a kath. népcör jegyzője és véletlenül katolikusnak született s adóját rendszeren fizette, kihagyták a lajstromból. Van egy másik úri ember, kinek ősei Palesztina cedrusai alatt az őskorban nyulbort árultak s a ki most minden foglalkozás nélkül szülei körében tartózkodik, kire szülei ezen idő szerint ingatlant nem irattak, de mert zsidó, felvették a képviselő választó lajstromába birtokviszony alapján stb. stb.

Sokat nagyon sok visszaélést említhetnek még fel, de hát vége hossza nem lenne annak.

Igy tákolta össze a fennebb említett lajstromot az egyedül üdvözítő liberalizmus nagobb dicsőségére a külküldött bizottság anélkül, hogy abba bárki is meghivatott volna. Ugy ver a hir, hogy zárt ajtóknál kobozták el a jogokat a községi jegyző által adott utasítás szerint.

Mi úgy tudjuk, hogy a lajstrom összeírását megojtó bizottság működése nem páholy-munka; azt nem titokban kell megemlteni. Nem lehet kifogástalan az a munka, mely fél a világoasságtól, mely vakondok módjára végzi a jogfosztás alkotmányellenes munkálatait.

Ilyen, tek. Szerkesztő ur, a szabados választás Magyarországon. Ilyen a Bánffy-féle pacifikáció. Onkéntelen eszembe jut az egyszeri paraszt ajándoka a szürke és a pej lórol. A paraszt mind a kettőt nagylelkűen felajánlja papjának kijelentvén, hogy a választást reá hagyja, de ünnepelesen kijelenti azt is, hogy a szürkét ne merészlje választani, mert különben vörös kakas fog állani a házhoz.

Szabadelvűség . . . jogfosztás . . . választási zsarnokság . . . Tarnóczy-féle

visszaélések . . . alkotmányosság . . . lelkiismereti szabadság . . . a katolicizmus üldözése . . . pacifikáció . . . kulturharc . . . közéleti erkölcssten erkölcsstenen alapelvek . . . a béke ápolása . . . a felekezeti és nemzetiségi konkoly hintés . . . egy kalap alatt csak Bánffynak agyában születhetik meg és oly nemzet belételeben mehet át az életbe, mely az ezred év küszöbön önmagát meghasonlott s mely még ma sem ébred fel arra, hogy a nemzeti önállóság otromba támadóit büzhödött odujokba visszaüze s még ideje korán megmentse azt, mi legkedvesebb a magyarnak: a tiszta alkotmányosság szent érzését.

Egyébként jó az Isten, nem hogy még el bennünket. Sok büne van a magyarnak, mert ön maga vájta saját sebeit, de ha bűnhődni fog is, Isten örökre elhagyja még sem fogja.

Garrus

„Zavar Esztergomban.”

(b. f.) Lapunk legutóbbi számaiban közöltük a „Pesti Hírlap” és a „Magyar Állam” értesüléseit a biboros hercegprimás, illetve a kormány azon meghiusult akciójáról, melynek célja az volt, hogy engedje meg a római Kuria a róm. kath. tanítóknak állami anyakönyvvezetőkül való alkalmazását. Most a „Pester Lloyd” azt jelenti, hogy egyik munkatársa előtt Vaszary Kolozs biboros-hercegprimás Balatonfüreden nyilatkozott az ügyről.

Ő Eminenciája e szerint kijelentette, hogy az ügy nem az ő személyes ügye, hanem az egyház ügye lévén, nem követhet el semmi-féle indiskreciót. Ő maga szigorú titoktartást ajánlott és ha most mégis nyilatkoznék, az neki ép oly kevésbé volna megbocsátható, mint annak, a ki a kérdést a nyilvánosság elé vitte.

Azon kérdésre, hogy a kormány az ő közbenjárásával fordult-e Rómához, a hercegprimás tagadó választ adott és egyszerűen kijelentette, hogy alaptalan az a vád, mintha meghamisított vagy elferdített tényállás terjesztett volna a Kongregáció elé.

Hogy a pápa a Kongregáció határozatát megsemmisítette volna, azt a hercegprimás tagadja, mert — ugymond — a kongregáció csak akkor teheti közzé határozatát, ha azt a Szentséges Atya jóvá-

TÁRCA.

FÜST.

Ülök szobámban, sűrű füstgomoly
Körülleng lassan, terhesen . . .
Oszlo körültem füst, oszloj,
A mint képződött, lassan, csöndesen,
Két szem belőled rám tekint, felízgat
Tündéri vágya csöndes álmaimnak.

De a füstfelhő csak leng, tömörül,
S a két szem egyre csillogóbb . . .
Künn már az est felhője ül,
S az estharang csengése hallható:
Ugy vonz a hang a síri esthomályba,
De fogva tart a füstgomoly sugára.

Szemem behunyom, nem szemlélhetem
A szemrehányó két szemet,
De egyre ég a méla szem,
Igatnak egyre büs tekintetek . . .
Nem tünik el, szemem lehunyva bár,
Az ismerős, a szende szemsugár.

Meddig könyörgjek? oh távozz, oszloj . . .
S dobbanva szívem nyíl szemem —
Éltűnt a bántó füstgomoly,
De lellem, ah, üresnek érezem . . .
— Sietve utam messze élvezet,
Kérésni azt a csillogó szemet.

Galánthay Bend.

A szabadkőműveség és a hulláégetés.*)

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tárcája. —

Az isteni és emberi törvények felfogatásának ezen szomorú idejében a szabadkőművesek egy új rendszer behozatalán fáradoznak, mely ismét a katolicizmus ellen irányul. Ez a hulláégetés. Ez azért lenne behozandó, hogy az embereket elvonja a temetőktől, mert a temetők igen szembe-szökölleg figyelmeztetik az embert az élet mulandóságára. Már csak azért is el kell vonni az embereket a temetőktől, mert ezeket a feltámadásban való hit és kor. kegyelet őrzi.

A hulláégetést a szabadság, a jog, a haladás és tudomány varázsköntösebe öltöztették. A hulláégetés nem haladás, hanem visszaesés a pogány szokások idejébe. A művelt egyiptomiak bebalzamosították a holttesteket; a mint a művelődés terjedt a hulláégetés háttérbe szorult; erre emlékeztetnek Görögország nekropolisai, Róma mauzoleumai. A hulláégetés a barbárok szokása volt és még ők is inkább csak kivételképen alkalmazták pl. büntetés gyanánt.

* Lásd a „Fejérmegyei Napló” febr. 23., apr. 8., apr. 20., május 27., június 27., július 8. és július 10-iki számait.

A tudomány nevében azzal akarják indokolni a hulláégetést, hogy ezáltal nem lesz megfertőztetve a föld és meggátolják a hullákból fejlődő miazmák terjedését. A tudósok azonban kimutatták, hogy a föld a rothadás leghatalmasabb eszköze és hogy éppen a föld szívja magába a legélevesztélyesebb gázokat és átalakítja azokat a tényszerű élet hasznos elemeivé. A föld a leghatalmasabb vegyi átalakító.

Ha a temető veszélyesebb — akkor miért tűrik a városok közelében a hulladékokat, a trágyagödöröket? — Ezek szabadon állanak, ezek teszik ártalmassá a levegőt. Akkor hogy tűrik meg városok közelében annyi sokféle gyárnak a füstjét? Ezek támadják meg a városok levegőjét. Tények bizonyítják, hogy hol a hulláégetés szokásban volt, a hulláknak a levegőben szétszóródott elemei akárhányszor dögvést idéztek elő. Legjobb fertőtlenítő szer a föld és ezért a fenmaradtakra nézve legegészségesebb szokás a keresztények temetkezése. Van ezenkívül még egy ok, mely tiltja mindenkora a hulláégetést; t. i. az emberi igazságszolgáltatás szava.

Nem tudni mikor lesz szüksége az igazságnak arra, hogy az elhunytak testeit újra megtekintse, hogy az öngyilkosság, gyilkosság, mérgezés esetét felderítse; a ki tanult a törvényészeki orvostant, tudja, hogy a hullákra a bírának akárhányszor szük-

bagya. El sem lehet képzelní, hogy ő szentsége egy általa már jóváhagyott határozatot egy hónappal utóbb megsemmisítene.

Ő Eminenciájának ezen nyilatkozatai, feltéve, hogy a „Pester Lloyd“ híven reprodukálja, újabb zavart hoznak az egész kérdésbe és nem nyugtathatnak meg senkit. Különböző tartózkodunk a hercegprimás nyilatkozatainak érdemleges kommentálásától ép úgy mint tartózkodunk a „Pesti Hírlap“ és a „Magyar Állam“ nyilatkozataitól, hanem ide igtatjuk a bécsi „Vaterland“-nak egy igen nevezetes kijelentését. A Vaterland idézőn a „Magyar Állam“ hettői cikkét, ezeket jegyzi meg:

„Legnagyobb sajnálatunkra — apró részletektől eltekintve — egész terjedelmében meg kell erősítenünk a „Magyar Állam“ előadását. A ki olvassa e hó 3-án megjelent „1894. jun. 21. — 1895. jul. 2.“ c. cikkünket, az úgy fogja találni, hogy ebben máris figyelmeztettünk azon készülő skandalumra, mely arra vonatkozik, hogy a t h o l i k u s tanítók szentségtörő törvények végrehajtására alkalmaztassanak.“

A pacifikáció.

(—c.) Kérdés: Miképpen pacifikálja a liberális kormány az egyházpolitikai törvények által végig sértett katolikusokat?

A feleletet megadja két félhivatalos lap, a „Nemzet“ és a „Magyar Újság“. A „Nemzet“ szerint nem szabad türelmesnek, eszen-desnek lenni, „hanom ki kell törni, pressziót kell gyakorolni a gyengékre és le kell sújtani az izgatókat. E tekintetben, azt hisszük a türelmetlenség egészen jogosult; mert az országnak nem csak nagy érdekeiről van szó, melyek felfogásában nagy lehet a véleménykülönbség és így a türelmetlenség is, de törvényeinek és tekintélyének tiszteletben tartásáról.“ A „Magyar Újság“ szerint pedig „a liberalizmus ellenségeit leverni, annak híveit a még megoldandó nagy feladatokra lelkesíteni s az állam fontos érdekeit híven szolgálni: — ez a nemes és nagy feladat vár az új hivatalnokai karra. (Az anyakönyvi felügyelőkre. Szerk.) Hiszük, hogy mindnyájan át vannak hatva hivatásuk emíniens fontosságáról s hogy becsületesen hoznak arra a zászlóra, melyet a belügyminiszter kezükbe adott“.

A mi az utóbbi illeti, mi eddig azt hittük, hogy az anyakönyvi felügyelők feladata már ki van mondva címükben. De hát

ségük van; nem szabad tehát azokat elégetni; mert ezáltal az igazságot gátolnók a bűnös tettek kinyomozásában.

A hulláégetésnek barátjai a szabadkőművesek; világos ez, az 1877. június 1-én megjelent szabadkőműves szemléből, melyben látjuk, hogy ők már 1871. május 26-án elhatározták a hulláégetést. A temetőket meg kell fosztani az egyházi jellegtől, kinek-kinek álljon szabadságában úgy helyezni el holtjainak tetemeit, amint épen neki tetszik; hassunk oda, hogy a hatóságok rendeljek el a temetkezés helyett a hulláégetést. A hulláégetés a páholyoknak terve és *Grimaux* Adorján a „Monde Maçonnique-ben“ írja, hogy a milánói páholy megpróbálta a hulláégetést.

A „Chaîne d' Union“ 1877. augusztus 8-ról jelenti, hogy 120 páholy egyezett meg abban, hogy a hullákat a tűznek kell átadni. A szabadkőművesség elősegíti ezen eszmét, már csak azért is, mert ellenkezik a kereszténység szokásával.

Katolikus ellenség az életben, katolikus ellenség még a sirban is.

Filarete.

tévedünk, mert most félhivatalosan kijelentik, hogy az anyakönyvi felügyelők „nemes“ feladata leverni a liberalizmus ellenségeit. Nede, tévedni emberi dolog. — Különböző nagyon örvendünk a liberálisok öszinteségének. Az anyakönyvi felügyelők tehát nem az állam hivatalnokai lesznek, hanem a liberális kormány fizetett emberei (majdnem azt mondtuk volna: vérebei). Szép, nagyon szép. Most már legalább tudjuk, hányadán vagyunk a t. kormány pacifikáló céljaival.

De ha azt hiszi a kormány, hogy ezzel römöltoho hoz bennünket, akkor hatalmasan téved. Bármit tesz a kormány ellenünk, azzal csak magának árt és az a kö, melyet mi felénk hajít, vissza hull ő reá. Ugy a mint a kormány előkészíti az egyházpolitikai törvények életbeléptetését, mi tulajdonképpen nyugodtan ölbe tehetnők kezünket és nézhetnők, miképen öli meg önönmagát a liberális kormány.

A liberális persub neveltségessé tette a főrendiház előtt.

Az életbeléptetési rendeletek konglomerátusa neveltségessé tette a jogászvilág előtt. Az anyakönyvi kerületek beosztása és az anyakönyvi felügyelők kinevezése neveltségessé tette az egész ország előtt.

Kapkodás, tájékozatlanság az egész vonalon, ez jellemzi azt a híres „életbeléptetést.“ Az egyházpolitikai törvényeket a nemzettel megkedveltetni abszolúte nem tudja a kormány s ezért ádáz harcot indított ezen törvények ellenzői ellen. A katolikus papok, a bíboros hercegprimástól le az utolsó falusi káplánig rágalmatatnak, kath. körökben házkutatások tartatnak, a főispánok utasításokat kapnak, hogy éber szemmel kísérjék az „izgató“ papságot, a közbén pedig mély alázattal kéri Rómát, engedné meg, hogy a kath. tanítók is lehessenek anyakönyvvezetők.

Legutóbb az a kérdés merült fel: miképpen szerezzék meg az állam az eddigi egyházi anyakönyveket, melyekre október 1. után még egy legalább is 30 évig szükség lesz? Itt is teljes neveltségessé és gyámoltalan minomőségében mutatta be magát a kormány. A kath. pap, bármily szigorú paragrafust is szabott rá a kormány, nem köteles kiadni az általa eddig ingyen vezetett anyakönyvek másolatát. Egy másolat eddig szokás szerint a közigazgatási hatóságnál volt léteve, de ez tiz eset közül nyoleban nyomtalanul elveszett, úgy hogy az államnak most új másolatok kellenének. Akadt is már olyan naiv szolgabíró, ki 60 évre terjedő másolatot ingyen követelt a paptól, de ez határozottan megtagadta a másolat kiadását, és jól tette. Bárcsak minden pap követné. A kormány ezentul nagyon sűrűn fogja követelni a másolatokat, a papság ezt mindannyiszor meg fogja tagadni s itt lesz a pacifikáció eredménye: Az igazi kulturharc!

Kulturharc: Ez lesz az egyházpolitika életbeléptetésének legelső eredménye, legszébb gyümölcse!

Ártatlan tévedések.

Hódmező-Vásárhelyen „Ártatlan tévedés“-nek mondták a liberálisok azt, hogy a képviselőválasztási lajstromokból 700 jogosult polgár kimaradt. Hogy ezek a kihagyások mennyire nem „ártatlan tévedések“, hanem céltudatosan történnek, mert Bánffy báró meg akarja tisztítani az országot az ellenzékétől, azt már eddig is eléggé kimutattuk. Lássunk most néhány újabb „ártatlan“ tévedést.

A *trencsénmegyei* zsonarajoci választókerülethez tartozó Dlhópole községben f. hó 5-én tették ki az 1896. évre öszszírt választók névjegyzékét közzemlére. De erről csak egy-két újság-olvasó ember szerzhet tudomást. Mert. valamint a kiigazító bizottság a törvényszabta kihirdetés mellőzésével lopódzott be a körjegyzőhöz s tel-

jes kénye-kedve szorint igazítgatót, úgy a jegyzék visszaérkezte is némán hallgatót magáról. A jelen jegyzéknek a tavalyival való összevetéséből kitünik, hogy 25 lakost fosztottak meg választójogától. Mindössze 11-ot meghagytak (nagyobbára messze földön járó drótosok), azok közül 6-2-on helytelenül kiírt névvel és a való ságtól messze álló illetkekorrall vannak bejegyezve. Csodálatos, hogy míg egy keresztény választót azon a címen hagyott ki a bizottság, hogy adóhátralékban volt, ami törvényes dolog, addig e kihagyott keresztény adóföldkönyvbéli szomszédját Langfelder Mór szídot, aki pedig a főkönyv 5 tételszáma szerint az 1894 évre földadó fejében 44 frt 63 krral mai napig is tartozik, nagyközségi megtagadta. Az adóhátralékra vonatkozólag azt mondogta (persze csak négyeszem között) egy becsületesen gondolkozó tisztviselő, hogy maholnap oly titkos ukáz köszönhet be a jegyzőkhöz, amely feladatukká teszi, hogy a néppárti választók adóját egészben vagy részben apr. 15-ike után szedjék be. Jó lenne ezt figyelemmel kísérni. A radikalizmus uralma alatt minden lehetséges. A helytelei nevek s valótlán életkor kijavítása ügyében valamint a választók közé jogtalanul felvett Langfelder kihagyása végett f. hó 11-én a 12-én adattak be a reklamációk.

A *nagybítsei* kerületben levő Rovna községben, ahol a választóknak kétharmadát (cirka 140) törölték ki a jegyzékből, 50 kihagyott érdekében reklamáltak.

A *törontálmegyei* Nákófalván Altenbach András plébánost jegyszerűen kihagyták a szavazók közül, — minden ok nélkül. De ez még nem elég. Itt még az a cifra dolog is megtörtént, hogy vagy 50—60 ellenzéki szavazót átkonfiskáltak más választókerületbe; ugyanígy a náköfalviak rendszerint a nagyközségi választókerülethez tartoznak, de mivel a nagykikindai határban foldekkal bírnak s így Kikindán is adót fizotnek, tehát itt is szavazási joggal bírnak s így az illetők — szavazhatnak, ahol akarnak; nincs tehát az öszszírt bizottságnak joga őket a nagyközségi szavazattuktól megfosztani s egyszerűen az illetőket Kikindára disponálni, ahol esetleg nem akarnak szavazni. Majd szavaznak az illetők ott, ahol akarnak.

Cserne trencsénmegyei községben, mely ugyanehez a kerülethez tartozik, az öszszírt bizottság önkényes eljárása ellen negyvennyole választó adott be felzólalmást.

Az 1896. évre *Orosháza*n 231 választóval van kevesebb, mint a mennyi 1895-re össze van írva. Az iparosoztályból tömegesen hagytak ki választók.

Trencsénmegyéből, Szalavszky István ispánáságából jelentik: A jegyzék kötelezettek, hogy a községi lajstromokban minden egyes beirt név után oda kellett tenni a megjegyzést, hogy az illetőnek milyen a pártállása.

A *nyitrai* névjegyzékbe 187 olyan embert vettek fel, a kik nem fizották meg adójukat, de a máskülönböző megbízható, illetve megvásárolható liberálisok. A lajstrom azonkívül hemzseg a hibásan beirt nevektől, sőt más-más címen kétszer is van bejegyezve ugyanazon egyén. Az egész kerületben felvételre vagy 300-at, törlére vagy 200-at reklamáltak.

BELFÖLD.

— **Uj kath. kör.** A *kisvejkői* kath. kör alapszabályait a belügyminiszter a jóváhagyási záradékkal ellátta.

— **A király Horvátországban.** A félhivatalos „Bud. Tud.“ írja: Illetékek oldalról nyert értesülésünk szerint a horvát bán Ö felsége elé azo a kérelmet terjesztette, örvendeztetné meg Zágrábot és Horvátországot látogatásával október havában, különböző kulturális intézetek megnyitása alkal-

mából. A király biztos kilátásba helyezte látogatását, mely valószínűleg október hónap közepén fog megtörténni. A bán, aki kérelmét a magyar kormányelnök készséges hozzájárulásával adta elő az uralkodónak, bírja Bánffy Dezső báró miniszterelnök ígéretét is, hogy az ezen alkalomból hozzá és az összes magyar kormányhoz intézett meghívásnak örömmel fog megfelelni.

Liberális rémlátások. A budapesti liberális lapok kedden szabadon a „Neue Freie Presse” után közölték, a „Neue Freie Presse” pedig hétfőn s még szabadabban az olasz „Riforma” után írta, hogy Zichy Nándor gróf a pápával és Rampolla Rómában időzött, a hol a pápával és Rampolla bíborossal a magyar egyházpolitikai harcról és az antiszemizmusról (?) értekezett. Jóllehet a „Fejérmegyei Napló” annak idején kellő formában megcáfolta a Zichy Nándor gróf római utjáról szóló hírt, a kacsákra éhezők honi sajtó most mohón neki esett azon kővér példánynak, melyet a „Riforma” szerkesztője költött ki. De még meg sem emésztették a pompás falatot, már a „Neue Freie Presse” kénytelen volt keddi esti lapjában megcáfolni az egész hírt, persze a maga módja szerint. A bécsi lap szerint ugyanis a pápának Vaszary Kolos bíboros hercegprímás információi szerint szándéka volt ajánlani a magyar püspöki karnak, hogy az egyházpolitikát fait accompli tekintse (!) Ezzel szemben Rampolla bíboros-államtitkár Steiner Fülöp székesfejérvári püspök álláspontjára helyezkedett, mely szerint a magyar klérus teljes erővel álljon ellen az egyházpolitika végrehajtásának (!) A mit a „Neue Freie Presse” eddig ír, az máris magán viseli a kánikulában aggasztóan felhevült izraelita fantázia bélyegét és elárulja azon nemis liberális eszauddékot, hogy egyrészt a magyar püspököket, másrészt pedig a Vatikánt és a püspöki kart ellentétbe helyezték egymással. Még inkább tűnik ki ez a szándék a „Neue Freie Presse”-nek további, szó szerinti idézett szavaiból: „A Vatikánban fennálló ilyen ellentétes álláspontok következtében, a melyek a magyarországi klérusnál felforgó ellentéteket tükröznek vissza, valószínű, hogy a Vatikán e kérdésben nem ad utasítást a püspököknek. Az a vélemény van elterjedve, hogy Samassa egri érsek és Schlanch nagyváradi bíboros püspök a hercegprímás álláspontjára helyezkedtek, míg Steiner püspökön kívül báró Hornig veszprémi püspök is ezzel ellentétes álláspontra helyezkedtek és a hercegprímásnak ellene szegülnek. Az utóbb nevezett püspökök valószínűleg oly utasítást adnak papjaiknak, hogy a polgári házasságot illetőleg nehézségeket gördítsenek a hatóságok elé, és ezután is hangzatosak, hogy a polgári házasság szentségbe ütköző dolog. Ezek a püspökök még abban a meggyőződésben is vannak, hogy az államnak sem hatalma, sem akarata nem lesz ahhoz, hogy a törvények végrehajtásával szemben elforduló ellenszegülést megfenyítse.” Világos dolog, hogy ennek a liberális koholmányának nem fog felülni senki!

Nemzetiségi kongresszus. A magyarországi románok, szerbek és tótok egyes ágait augusztus 10-ére kongresszusra gyűlnek össze Budapesten. A kongresszus megtartását nem ellenézhajtuk, de fölötta kívánatosnak tartjuk, hogy a tanácskozáskor és az esetleg hozandó határozatok semmi esetre se lépjenek túl a törvényes határokon.

Az egyházpolitikai törvények végrehajtását illetőleg a protestáns felekezetek, értesülésünk szerint, nem óhajtanak a kérdéssel foglalkozni, hogy akár az ev. ref., akár az ág. kity. evang. egyház programmszerű nyilatkozatot tegyen. A végrehajtás előtt ugyanis egyik egyház konventje sem tart ülést, csakis néhány augusztusra és szeptemberre összehívott egyházkerületi közgyűlésen kerül szóba a végrehajtás, különösen azokkal a kérdésekkel kapcsolatban, a melyeket a végrehajtási utasítás nem érint. Ezek közül fontosabbak a lelkesek kártyolása s a lelkesi hivatalok őrzete alatt maradó anyakönyvek ügyei.

A hazafiság külső bizonyítéka. Egy Milkó Izidor nevű izraelita tollforgató ember azt ajánlja hitorszosainak, hogy a milleniumra mind magyarosítsák meg neveiket, a mi által külső bizonyítékot adnak hazafiságuknak. Belső bizonyítékokat kérünk, tisztelt tagjai az „Alliance Israélite”-nek, mert lyoneket eddig nem adták!

Még egy rendelet! Az állami anyakönyvekről szóló törvény végrehajtásáról a bel-

ügyminiszter legközelebb még egy rendeletet fog kiadni, mely szerint ezental nem a lelkesek, hanem az állami anyakönyvvezetők fogják kiadni a nyudijasoknak stb. a szükséges bizonyítványokat.

KÜLFÖLD

A pápa a szociális kérdéstről. Mint a római „Osservatore Romano” írja, a pápa e hó 10-éről keltezve „Permoti nos praecipua” kezdetű a belga püspöki karhoz enciklikát intézett a szociális kérdéstről. Ez iratban a pápa mindenekelőtt a katolikusok egyetértésének szükségességét hangsúlyozza s felszólítja a püspököket hogy tartsanak kongresszust, a melyben megállapítanak azokat az alapelveket, a melyek szerint a püspökök az egyetértés elérésére törekedni fognak. Ez elvek a szabadságon és a kath. vallás és a polgári intézmények közti egyetértésen alapulnak. Végül inti a pápa a katolikusokat, hogy a szocializmus felforgató elméleteinek álljanak ellen.

Bulgáriában még folyton tart a Stambulov meggyilkolása miatt keletkezett forrongás. Napról napra többen vannak, a kik Ferdinand fejedelem lemondását követelik, a ki viszont erőlyesen tiltakozik azon vád ellen, mintha erkölcsi bűnrészesé volna Stambulov meggyilkolásának. Az orosz-barát bolgárok hevesen tüntetnek a zsidó-magyarok ellen.

TÁVIRATOK.

Bécs, július 25. (Ered. táv.) Goltzowski gróf közös külügyminiszter Ischbe utazott a királyhoz, ki vele hírt szent küldni fogja a Hohentholce herceg német birodalmi kancellárral a politikai helyzetre vonatkozó beszédének tartalmát.

Turin, júl. 24. (Ered. táv.) Egy itteni liberális lap szerint a pápa lépéseket tett arra nézve, hogy a legközelebbi konkláve Rómában tartassék és hogy az egyes európai uralkodókat (köztük a magyar királyt) illető vetojogát a pápaválasztásnál megszüntesse.

Brüsszel, júl. 24. (Ered. táv.) Liberális forrásból jelentik: Fuls polgármester állítólag azt mondta a királynak, hogy nem áll jót az ország nyugalmaért, ha az iskola törvény megszüntetik.

London, júl. 24. (Ered. táv.) Eddig megválasztott 383 unionista (98 nyereség), 139 liberális (25 új), 10 pannelita, 59 antipannelita és 2 munkáspárti.

Városi és vidéki hírek.

Zichy Jenő gróf hazajön. Zichy Jenő gróf ázsiai expedíciója, mint teljesen hiteles forrásból értesülünk, augusztus hó végén befejeződik. A gróf, mint egyik gazdatisztének írta, reményli, hogy akkor több havi távollét után hazajöhet. Más helyről úgy értesülünk, hogy Zichy Jenő gróf még az ősz folyamán a székesfejérvári Vörösmarty-körben előadást szándékozik tartani expedíciójáról.

Válasz Huberth tábornok lehelére. Huberth Andor tábornoknak a város közönségéhez intézett bucsuzó levelére Havranek József polgármester a következő meglehangú választ adta:

Méltóságos Tábornok Ur!
Szab. kir. városunk tisztikara és polgárságának szívében a legmélyebb sajnálkozás hurját rezgette meg már ama hír is, hogy Méltóságod érdemekben gazdag s fényes katonai pályájáról a magán életbe visszavonul, annál inkább leverőleg hatott Méltóságod nagyrabecsült levele, melyben városunk falai közül való elköltözését tudomásunkra hozni méltóztatott. E város közönségére nézve Méltóságod távozása veszteséget képez, mert a távozóban oly férfit veszít el kebeléből, ki katonai érdemei s e város élete

iránt melegen érző szíve miatt közkeveltségnek irvendett s ki a hazafias barátság szétszakíthatlan képesével tartotta össze a katonaságot a polgársággal s ki maga is egy személyben kiváló hivatás-szerű jó katona s tisztelt, szeretett polgára volt e városnak.

Méltóságod bucsuzó levele újra emlékeztetünk hozta érintkezésünk feledhetlen kellemes óráit, újra emlékeztetbe hozta azt a szívélyes modort, melyet e város polgárai közül mindazok tapasztaltak, kiknek Méltóságoddal akár a hivatalos, akár a magán életben érintkezni szerencséjük volt; fogadja Méltóságod legmelegebb köszönetét e város polgármestere, tisztikara és polgárságának hozzánk intézett s Méltóságod szeretetreméltó gondolkodására való meglehangú bucsuzó soraiért s midőn teljes tisztelettel tudomására hozzuk, hogy levelét a város közönségét képviselő közgyűlés elé fogjuk terjeszteni, egyben legyen meggyőződve, hogy távozásában e város közönségének osztatlan tisztelete és szeretete kíséri s e tisztelet és rokonszerv félreismerhetlen őszinteség és melegséggel fog nyilvánulni mindenkor, ha Méltóságodat talán sorsa ismét e város falai közé vezeti.

Szíves jó emlékeztetben ajánlva magunkat, kiváló tisztelettel maradtam

Méltóságod alázatos szolgája:

Havranek József s. k.,
polgármester,

A Margitsziget megvétele.

Szabolcsmegye legutóbbi közgyűlésén a milleniumi ügyek tárgyalása közben Kovács István nyíregyházi törvényszéki bíró, bizottsági tag, hosszasan fejtegetve a millenium nagy jelentőségét, indítványozta, hogy miután Budapest szökvaros a Margit-szigetet nem vette meg és a sziget most egy idegen kezecium birtokába fog kerülni, azt megakadályozandó, vegye meg a magyar nemzet a Margit-szigetet. A közgyűlés lelkesedéssel fogadta az indítványt és feliratot intéz a miniszterelnökhöz, az indítvány pártolására pedig átirat utján kéri fel a többi törvényhatóságot.

Ezred-dandár gyakorlat meggyenken. Jövő hónap közepe táján lesznek Fojérmegyében, városunk határában az ezred-dandár gyakorlatok. Temérdek katona jön össze Székesfejérvárról, úgy hogy minden egyes házba 5-6 katona esik. Keresztes Ignác közigazgatási tanácsos, katona-ügy előadó ez ügyből kifolyólag a város nevében felkérte a budapesti IV. hadtest-parancsnokságot, továbbá a székesfejérvári V. honvéd-kerületi parancsnokságot, hogy utasítsák az egyes parancsnokságokat, hogy a katonai őszpontosítás alkalmával a legénységnek parancsba adják ki, hogy a katonaság és polgárság között fennálló békés egyetértést iparkodjanak megőrizni s a veszekedésre vezető alkalmat elkerülni. Továbbá, mivel a gyakorlatok ideje összeesik a takarodás, cséplés és nyomtatás idejével, figyelmeztetni kell a katonaságot, hogy az asztagok, boglyák, kazalok és a szétrüskertek mellett való pipázás veszélyes, a lovaknak a szőlőhegy területén való jártatása pedig tilos. Keresztes Ignác tanácsos eme előzetes óvintézkedését mindenesetre város-szerte élénk meglegedéssel fogják fogadni.

A ráckevei házkutatás. Ráckeve község előjárósága a B. H.-ban kijelenti, hogy Kneziés József káplán lakásán azért tartottak házkutatást, mert a káplán a szószokról a szentesített egyházpolitikai törvények és a más vallásúak ellen ígrott? A házkutatás alkalmával beszédeknek esetleg meglévő kéziratát koresték, de nem találták meg.

Uj kath. legényegylet. Örömmel értesülünk, hogy Komáromban katolikus legényegylet van alakulóban. Az egylet létesítése körül M a j l á t h Gusztáv gróf helyettes plébános nagy buzgalommal fáradozik és az iparosok is élénken érdeklődnek az egylet iránt. Az új kath. legényegylet legközelebb tartja megnyitó ünnepélyét, melyen Brükner Ferenc ur, a kath. egyletek ezen buzgó apostola is jelen lesz.

egyesület hazafiás és humanus céljaira, elfogadta. A főherceg főudvarmestere ez alkalomból a következő levelet intézte az egylet elnökehez: „Nagyságos elnök ur! A magyar gazdatisztek és erdőtiszték országos egyesületének tegnapi napon kelt feliratára felolva, József főherceg ur 6 cs. és kir. fensége ezennel általam kijelenteni méltóztatik, hogy a fentisztelet egyesület védnökségét, tekintettel a hazafiás és humanus célra, szívesen és köszönettel elfogadja. Fogadja nagyságos elnök ur kiváló tiszteletem nyilvánítását. Acsuth, 1895. június 28-án. V e c s e y Sándor br. s. k. főudvarmester.

— **A Kaposvártól Fonyódig** vezetendő helyi érdekű gőzmozdonyu vasút építésére a földművelésügyi miniszter Jan kovich R és á n Gyulának és érdektársainak az engedélyt megadta.

— **A szeszmonopolium elhalasztása.** A „M-g” jó forrásból eredő értesülése szerint a pénzügyminiszter a szeszmonopolium behozatalára irányuló munkálatoakat bizonytalan időre elhalasztotta.

— **A kőrözdők zár alatt.** A földművelésügyi miniszter a kőrözdőknek (szarvasmarha, uh, kocske) Arad, Bács-Bodrog, Pest-Pilis-Solt-Kis-

Kun, Somogy és Zala vármegyékéből, valamint Arad, Baja, Zombor Szabadka, Ujvidek, Kecskemét és Pécs városokból Alsó-Ausztriába való bevitelét a száj- és körömfájás esetleges behurcolásának megakadályozása végett további intézkedésig megtiltotta.

— **Lópatkoló tanfolyam.** A földművelésügyi miniszter rendelkezése szerint az idén Komáromban lópatkoló tanfolyam lesz.

— **A lótulajdonosok figyelmébe.** A földművelésügyi miniszter értesítette a törvényhatóságokat, hogy a területeiken levő lótulajdonosokat figyelmeztesse, miszerint ott, a hol oly kovácsmesterek és legények vannak, kik a patkolási tanfolyamot végezték, lovaikat a saját jól felfogott érdekükben ezen szakképzett kovácsokkal végeztessék.

— **A sertésvész.** A földművelésügyi miniszter tekintettel azon körülményre, hogy a győri összes sertés-szállítások az ottani állategészségügyi hivatal felügyelete alatt állanak, megengedte, hogy azonnali levágásra szánt egyszékes sertések Győről más törvényhatóságok területére vasuton külön engedély nélkül szállíthatók. — Megyénk területén újabbban C e e r ő l jelentik, hogy a községhez tartozó Gyula majorban az orbánc járványszerileg fellépett. Az óvintézkedések megtörténtek.

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük katolikus hit-rokonainkat, hogy csak olyan lapokra adják pénzüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészességgel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel tet, de uton-utfélen pellengérré állítja hitűnket és arcu veri katolikus hit-elveinket.

Duna-Pataji kath. kör. Rendbe hoztuk, szept. 30-án jár le. — B. J. Csáktoraya, Megvan és egy kissé meg-rövidítve majd sorra kerül.

Kiadó bolt.

A szt. Ferenc-rendiek új épületében a szt.-Imre és iskola-utca sarkán november 1-től egy bolt kiadó.

Visszavonhatlanul csak 29-ig lesz látható.

!Itt először! Érdekes újdonság! Itt először!

Székesfehérvárott először látható

Magyar Király szálloda földszinti helyiségében a kapu alatt jobbra naponkint délelőtt 10—12 óráig, délután 2-től este 10-ig

A VELENCEI MŰ-ÜVEG FUYÁS, FONÁS, SZÖVÉS és FÜZÉS,

a mely mindenütt nagy feltűnést keltett és méltó elismerésben részesült.

Belépti-dij: I-ső hely 20, II-ik hely 10 kr.

Számos látogatást kér, **BARTH GYÖRGY.**

VAN * * * * * UTÁNZOTT * * * * * „TOKAJI COGNAC“!

Nagyon olcsó ugyan, de oly rossz, hogy a legkisebb összeget sem éri meg! Különbén nagyon könnyen felismerhető, mert

1. mert nem az egyedüli és csakis Tokajban létező „Első Tokaji Cognac-gyár“-ból származik,
2. a palackok címkéje ezen Tokaj város címerével nincs ellátva, mely

bejegyzett védjegye

az **ELSŐ TOKAJI COGNAC-GYÁR**NAK

TOKAJBAN.

A Tokaji Cognac tehát csakis akkor valódi, ha Tokaj város címerével van ellátva, jelül annak, hogy az „Első Tokaji Cognac-gyárból, Tokajban“ származik, mely 1893/1894. évben, mint hiteles közjegyzői okirat bizonyítja, könyvei szerint 725130 liter bort dolgozott fel.

Fenti eredeti Tokaji Cognac kapható:

Karl József és Fia, Kovács Pál és Tögl Gyula uraknál. Jobb vendéglő és kávéházakban, gyógyszertárakban.

Vezérképviselőség: **Bergmann és Fia uraknál.**

Nyomatott Mária György könyv- és műnyomdája gyorsajtóin Székesfehérvárott.